

„Merită osteneala!” (I): O forță care străbate timpul

Fidelitatea este o virtute ce apare în relațiile dintre persoane, deci și cu Dumnezeu, dacă unul are încredere în celălalt.

06.01.2023

„Cine nu privește soarele când apune? Cine nu își întoarce privirea de la cometă când aceasta explodează? Cine nu ascultă clopotul

care bate pentru un anume eveniment?” Aceste întrebări au fost puse de un poet englez din secolul al XVII-lea care a constatat că noi suntem atenți la aceste evenimente, precum cerul sau muzica, nu ca pe ceva impersonal, ca și cum ar fi fructul întâmplării. Simțind că în spatele tuturor acestor evenimente se află mereu cineva, un *altul* implicat, întrezărind că ele ascund mereu o relație, sau cel puțin o ofertă, concluzionează: „Nici un om nu este o insulă, un tot, complet în sine [...]. De aceea, nu trimite niciodată să întrebi pentru cine bat clopotele; sună pentru tine” ^[1].

O spirală ce leagă ființele

Noi formăm toți o țesătură de relații care ne-a primit și susținut în această lume. Desigur aici, în aceste legături personale se naște fidelitatea. Deși termenul *fidelitate* este folosit la diferite nivele, „este perfect

pertinent, scrie prelatul Opus Dei, să fie considerată fidelitatea în relația dintre persoane, în aspectul său cel mai uman și profund” ^[2] .

Avem nevoie unii de alții nu numai pentru supraviețuirea materială, dar și pentru fericire. „Pentru faptul de a fi un animal social, un om îi este dator altuia, natural, fără de care conservarea societății ar fi imposibilă”, spune încă de la început sfântul Toma de Aquino. Este adevărat că prima susținere de care avem nevoie este materială, în general, ori de supraviețuire, dar avem nevoie să ne susținem reciproc pe calea spre viitor, să știm că facem parte din același lanț care se întinde înaintea cu speranță. De aceea sfântul urmează, „coexistența umană nu ar fi posibilă dacă nu ne încredem unii în ceilalți” ^[3] .

S-a spus că epoca noastră se caracterizează mai mult prin

căutarea personală a autonomiei totale decât prin recunoașterea faptului că acțiunile noastre sunt legate de cele ale anturajului nostru; s-a mai spus și că preferăm iluzia de a fi total autosuficienți, mai degrabă decât să recunoaștem că avem nevoie de ceilalți. Atitudinile care ne împing la izolare, pe care noi le regăsim mai mult sau mai puțin în noi înșine, sunt o primă breșă ce trebuie s-o depășim atunci când vorbim despre fidelitate.

Într-adevăr, deși unele virtuți nu sunt implicate imediat în relațiile directe cu alte persoane, ca forța sufletului sau cumpătarea, există virtuți care nu apar decât în relații. Fidelitatea, în special, face parte din acestea, pentru că este vorba despre un „du-te vino” între două persoane; ea implică, pe de-o parte, să se creadă că celălalt, care este în fața mea, are intenții bune în privința mea; ea implică și construirea

propriei vieți cu convingerea că cealaltă persoană mă iubește acum și va continua s-o facă și pe viitor.

În acest sens, ea se naște la început în celălalt, ea nu depinde la început de noi înșine; o asemenea virtute o rupe cu tendința noastră de autosuficiență, invitându-ne la o umilă deschidere care, după cum subliniază Papa Francisc, „comportă mereu o parte de risc, precum un păriu curajos” ^[4]. O mișcare se creează atunci când două persoane, încetul cu încetul, se ridică spiralat către o viață comună și fericită. Cel ce intră în această dinamică de fidelitate este departe de a atinge calmul unui punct de sosire; el începe mai degrabă prin a simți vertijul vieții, mișcarea cuiva care este pe drum, dar care contează pe ceilalți în caz de nevoie. „Fidelitatea este ca o forță care străbate timpul, nu prin rigiditate sau inerție, ci într-un mod creativ” ^[5].

Tereza a lui Isus și Isus al Terezei

Urmărind media, examinând o anchetă ori considerându-ne propriile experiențe, putem fi conduși să considerăm urgentă provocarea de a redescoperi frumusețea fidelității, binele uman pe care ea ni-l aduce, fericirea pe care ne-o face. Simțim nevoia s-o redescoperim în căsătorie, în familie, în relația cu Dumnezeu și, în general, în orice tip de relație personală ^[6]. Pentru a o realiza, contăm, pe de o parte pe ajutorul Domnului. Iar, pe de altă parte, pe aspirația unei fidelități creative pe care o detectăm la numeroase persoane, incluzându-ne și pe noi înșine; „o fidelitate care este o corespondență liberă harului lui Dumnezeu, trăită în bucurie și veselie” ^[7]. Inima noastră nu se mulțumește cu o viață absolut autonomă, în solitudine, căci „nici o viață umană nu poate fi considerată izolat; ea se împletește cu celelalte

vieți. Nici un cuvânt nu este izolat; noi toți facem parte din același poem divin” ^[8]; nici inima noastră nu se mulțumește cu o viață statică, previzibilă, nepotrivită cu ceea ce este viu.

Deseori, toate acestea ne pot părea a nu fi decât o dorință aproape irealizabilă, ceva care este peste puterile noastre. Și nu fără motiv; fiecare dintre noi, dacă nu contăm decât pe noi înșine, este slab, deoarece noi avem picioare de argilă; în plus, fidelitatea nu răsare decât în doi. Dar, chiar experiența slăbiciunii noastre ne poate feri să ne bazăm numai pe bunele noastre dorințe sau pe talentele noastre. Cuvintele sfântului Paul ne vin în ajutor: „Toate le pot în acela care mă întărește” (Fil 4,13). Dumnezeu, cu iubirea sa care ne este oferită înainte ca noi să putem să i-o cerem, orice s-ar întâmpla și orice am face, se oferă ca

sursă de fidelitate față de El față de ceilalți.

Totuși, dacă ne gândim la experiența fidelității lui Dumnezeu în viețile noastre și a atâtor alte persoane, putem spune că putem, efectiv, să ne încredem unul în celălalt. De câte ori, în special în momentele dificile, ne gândim la încrederea pe care Domnul a avut-o în noi, începând cu nașterea noastră – faptul că avem viață este o alegere a Lui –, botezul nostru și toate dățile în care Dumnezeu ne-a arătat iubirea sa, apropierea sa și lumina sa pe drumul nostru sunt dovezi. Deși alegerea lui Dumnezeu este eternă, încrederea sa în noi se realizează în timp: conștiința acestui privilegiu se maturizează în forul nostru interior.

Când, în schimb, vrem să fim fideli numai propriilor noastre forțe, când ne îndepărtăm de această legătură care este sursa fidelității, încetăm să

facem experiența încrederii în Dumnezeu. Pierdem atunci amintirea darurilor primite, ca acei viticultori care au uitat că lucrau pentru că proprietarul îi alesese, și nu datorită propriilor lor merite (cf. Mt 21,33-46). Ne concentrăm deci pe caracterul penibil și insuficient al eforturilor noastre. Încet-încet pot apărea plângeri, scurte breșe, infidelități în lucruri mici. Sau această distanță se poate insinua într-un fel mai perfid într-o acomodare de a trăi cu Domnul, într-o luptă care nu încearcă decât tranchilizarea conștiinței într-o oarecare moleșeală. Se pierde noutatea despre celălalt, surpriza feței celuilalt, creativitatea pe care o poartă mereu o ființă personală.

De fapt, putem fi fideli deoarece Dumnezeu are încredere în noi. Așa au fost fideli sfinții. Se povestește despre Sfânta Tereza de Ávila că într-o zi, când se găsea în mănăstirea

Întrupării, coborând scara, a întâlnit un copil care îi zâmbea. Surprinsă să vadă un copilăș în interiorul mănăstirii, l-a întrebat: „Cine ești tu?” La care copilășul i-a răspuns prin altă întrebare: „Dar tu cine ești?” Uimită, Sfânta i-a răspuns: „Sunt Tereza a lui Isus”. Iar copilul, zâmbind, i-a răspuns: „Ei bine, eu sunt Isus al Terezei”. O asemenea relație, între două persoane, este mediul în care se naște fidelitatea, înțelegând prin aceasta și fidelitatea noastră față de Dumnezeu: „Creștinul nu este niciodată un om solitar, deoarece se află în raport constant cu Dumnezeu, care este alături de noi și în ceruri” ^[9].

Fidelitatea copiilor lui Dumnezeu

„Virtutea fidelității este legată profund de darul supranatural al credinței, devenind expresia acestei solidități a celui care s-a bazat toată viața pe Dumnezeu”, spune Benedict

al XVI-lea. Apoi continuă: „În credință găsim, într-adevăr, unica garanție a stabilității noastre (cf. Is 7,9), și numai pornind de la ea putem fi cu adevărat fideli” ^[10]. După ce am considerat fidelitatea lui Dumnezeu, care precedă fidelitatea pe care ne-o dorim pentru noi înșine, putem enumera trei domenii în care ne este posibil să ne întărim fidelitatea noastră:

- să experimentăm bucuria de a aparține Tatălui, în Cristos, ca persoane libere;
- să ne aprofundăm identificarea personală cu voința sa, tot personală, care este mereu un dar pentru noi;
- și să ne trăim relația fraternă care se naște între cei ce vor să fie fideli.

În primul rând, noi îi aparținem lui Dumnezeu, nu ca ființe inerte, ci ca ființe vii, ca ființe libere, capabile să

iubească și să se deschidă iubirii
altuia. Dumnezeu ni s-a dăruit nouă
personal, în iubirea sa trinitară.
Așadar, vrem să-l cunoaștem din ce
în ce mai mult pe Domnul și pe noi
înșine, ca să putem să ne bucurăm,
să suferim, să muncim și să intrăm în
relație cu ceilalți, impregnați de
această filiație divină. Ca în visul
scării lui Iacob, astfel interpretat de
sfântul Ioan al Crucii, cu cât creștem
în cunoașterea noastră și în iubirea
noastră de Dumnezeu, cu atât
coborâm în profunzimea sufletului
nostru ^[11]. Faptul de a-l cunoaște pe
Dumnezeu din ce în ce mai mult ne
apropie de noi înșine, care suntem
opera mâinilor sale; apoi, în același
timp, să-i cunoaștem mai bine
creația, mai ales în noi înșine, ne
poate umple de uimire și de iubire
pentru creator.

De aceea noi urmăm bucuroși sfatul
sfântului Josemaría în ultimul punct
din Drum: „Îndrăgostește-te de El iar

tu nu-L vei abandona” ^[12], pe care fericitul Alvaro îl completează întorcându-l: „Nu-L abandona și te vei îndrăgosti de El” ^[13]. Dorința noastră de a-L urma de aproape, uneori contra curentului, este suficientă Domnului nostru pentru a ne insufla o dorință reînnoită de a ne păstra inima în iubire.

În al doilea rând, știm că a-L iubi pe Dumnezeu este în fapt o manieră de identificare cu Isus Cristos, să-i acordăm încrederea să aducă rod în noi. Dar pentru a ajunge aici, avem nevoie, desigur, de ajutorul său. Într-adevăr, nimeni nu-L poate numi pe Dumnezeu Tată, nici să se considere fiul său, dacă nu este în Isus Cristos. Chiar dacă toți împărtășim aceeași viață cu Isus, fiecare o face într-o manieră personală. Dumnezeu ne-a dat fiecăruia dintre noi talente și virtuți deosebite, o personalitate unică, un mod propriu de a vedea lumea. De aceea, fidelitatea fiecăruia

față de Dumnezeu nu este ceva uniform, ca și cum ar fi prinsă într-o matriță, ci este personală, unică, creată în propria viață. Nu are niciun sens să se compare cu cineva, nici să se simtă judecată de cineva pe baza modelelor fixe.

„Fidelitatea este fidelitatea la un angajament de iubire, iar iubirea de Dumnezeu este sensul ultim al libertății [...]:

«Luați asupra voastră jugul meu, deveniți discipolii mei căci eu sunt blând și smerit cu inima, și veți găsi odihnă pentru sufletul vostru. Da, jugul meu este ușor de dus, iar povara mea, ușoară» (Mt 11,29-30)”

[14]

În sfârșit, ca și copii ai lui Dumnezeu, noi suntem toți frați și surori; și în cadrul providenței sale obișnuite – modul în care are grijă de noi – noi participăm toți în mod egal la paternitatea sa divină: noi toți îi

acordăm *o mână de ajutor* lui Dumnezeu, fiind tați buni și mame bune pentru ceilalți.

În realitate, nu putem fi autorii solitari ale vieților noastre, ci suntem co-autori ai celor care ne înconjoară; suntem protagoniștii propriei noastre istorii și în același timp facem parte din istoria celorlalți în marea carte a vieții. Înțelegem astfel că fidelitatea celor care ne înconjoară depinde de a noastră. Dar și invers: pentru a contrabalansa slăbiciunea noastră, există forța celorlalți. Această atenție și această grijă pot fi îndreptate, în primul rând, către persoanele din propria familie, naturală și supranaturală, apoi întinsă asupra altor membrii ai Bisericii. Și fiindcă „asupra a sute de suflete, sutele ne interesează” ^[15], ea se adresează sfințeniei tuturor celor pe care Domnul ni-i scoate în cale: este cea mai bună manieră de a ne

asigura propria fidelitate, ca pe un şurub şi piuliţa lui.

[1] John Donne, *Devotions upon Emergent Occasions*, Meditaţia XVII.

[2] Mons. Fernando Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 19 martie 2022, nr. 1.

[3] Sf. Toma din Aquino, *Summa Theologica*, II-II, c. 109, r. 1.

[4] Papa Francisc, Exhort. ap. *Amoris lætitia*, nr. 132.

[5] Guillaume Derville, „Ziua sărbătorii sfântului Iosif: o fidelitate care se reînnoieşte” în <https://opusdei.org/es/article/san-jose-fidelidad-renovada/>.

[6] «Loialitatea» este deseori asimilată «fidelităţii»; totuşi, prima nu se bazează în mod necesar pe

încrederea fondată pe iubirea celuilalt, ci pe aspecte mai apropiate dreptății; de aceea „loialitatea” nu se referă mereu la o persoană, ci la idei de valoare sau la instituții.

[7] Mons. Fernando Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 19 mar. 2022, nr. 4.

[8] Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 111.

[9] Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 116.

[10] Benedict al XVI-lea, Discurs la Academia Pontificală Ecleziasitică, 11 iunie 2012.

[11] Cf. Sfântul Ioan al Crucii, *Noaptea întunecată a sufletului*, II, 8, 5.

[12] Sf. Josemaría, *Drum*, nr. 999.

[13] Fericitul Álvaro del Portillo, *Scrisoare pastorală*, 19 mar. 1992, nr. 50.

^[14] Mons. Fernando Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 19 mar. 2022, nr. 8.

^[15] Cf. Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 9.

Antonio Malo

.....

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/merita-osteneala-i-o-forta-care-strabate-timpul/>
(08.03.2026)